

OTA DEMEL: PŘÍKLAD KARIÉRY ČETNICKÉHO DŮSTOJNÍKA V MEZIVÁLEČNÉM SLEZSKU

Ivana Kolářová

Ivana Kolářová: Ota Demel: Example of Career of Gendarmerie Commissioned Officer in interwar Silesia

The article focuses on life and professional activities of Ota (Otto) Demel, Austro-Hungarian and Czechoslovak gendarmerie officer and one of pioneers of interwar Czechoslovak criminology. The text focuses on Demel's service in Těšín (Teschen) region during Czechoslovak-Polish border conflict in the area following the Great War and during the subsequent era of consolidation. The then methods of fighting both organised and petty crime are illustrated on the case of Demel. The study also describes complicated ties between service conditions and personal life of interwar gendarmes. Research is based mainly on agenda of Ministry of Interior and Commander-in-Chief of Gendarmerie, located in National Archive in Prague.

Key Words: Ota Demel, Gendarmerie, Security, Criminality, Těšín (Teschen) region

V československém četnickém sboru ve Slezsku zůstala po roce 1918 navzdory snahám o čechizaci řada příslušníků německé národnosti. V drtivé většině se tito muži snažili zajistit si nadále svou existenci v nových podmínkách, a tak i v případě horších znalostí českého jazyka sloužili dále, neboť kvalifikované síly na jejich náhradu chyběly. V uvedeném okruhu osob však nalezneme také jedince, kteří od prvních měsíců existence ČSR prokazovali svou službou loajalitu vůči novému státu, osvojili si, anebo již disponovali potřebnými jazykovými dovednostmi a počínali si velmi úspěšně. Někteří proto mohli obsadit důstojnická a velitelská místa, čímž si bezesporu zaslouží naši pozornost.¹

Z výše vylíčených důvodů je důležité si připomenout četnického důstojníka Otu Demela,² který působil téměř deset let jako okresní velitel ve Fryštátě a dalších několika let do odchodu do penze v Šumperku. Jmenovaný se stal nositelem několika vyznamenání a čestných uznání, přičemž svými nadřízenými byl opakovaně oceňován za služební činnost, někdy dokonce označován za nejlepšího výkonného důstojníka ve Slezsku. Demelovi, obdobně jako řadě jeho soupeřů, však ztrpčovala život řada stížností namířená vůči jeho osobě a práci. Služební obtíže se zároveň promítaly i do jeho rodinného života. Poměrně rozsáhlá archivní agenda, dochovaná k jeho osobě, umožňuje přiblížit životní příběh samotného Demela jakožto významné postavy meziválečné kriminalistiky

1 Více o situaci německých četníků ve Slezsku viz Ivana KOLÁŘOVÁ, *Mezi asimilací a restrikcí: četníci německé národnosti v českém Slezsku 1918–1925*, in: Ondřej Kolář (ed.), *Státní hranice a pohraniční regiony ve střední Evropě 1918–1989*, Opava 2021, s. 139–173.

2 V pramenech nalezneme několik verzí psaní jeho jména. V německy psaných dokumentech včetně matriky se uvádí jako „Otto“, v českých písemnostech jako „Oto“ nebo „Ota“. Problematické je také skloňování příjmení dotyčného. Používá se buďto „Demlovi“, anebo „Demelovi“. Pro potřeby článku budeme užívat jako křestní jméno „Ota“ a skloňovat „Demelovi“, jako je tomu ve většině pramenů.

a zároveň na jeho osudech ilustrovat četné aspekty „každodenního“ života nižších, tzv. výkonných, důstojníků četnictva.³ V neposlední řadě Demelův životní příběh umožňuje nahlédnout do dobových bezpečnostních a sociálních poměrů v ostravsko-karvinské uhelné pánvi.

Ota Demel⁴ se narodil dne 13. června 1880 v obci Žilina, která je dnes součástí Nového Jičína. Byl příslušníkem německé národnosti římskokatolického vyznání.⁵ Matka, příjmením Danek (Daněk?), pocházela z Kozlovic a zřejmě měla české předky, otec Stefan Demel se živil jako krejčí.⁶ Demel absolvoval školy s německým vyučovacím jazykem, přičemž jako poslední ukončil po třech letech pokračovací školu. Následně se učil klempířem a projevoval také hudební talent. K vojsku nastoupil roku 1901 a k četnictvu 6. září 1904. Aktivní službu u československého četnictva pak vykazoval od 24. ledna 1919.

Demel se oženil 7. května 1910 a se svou ženou si postupně pořídil pět dětí – dvě dcery a tři syny.⁷ Manželka Anna, rodným jménem Hrachovinová, údajně byla, alespoň dle pozdějších tvrzení, uvědomělá Češka, přičemž jejich děti již za monarchie navštěvovaly české školy. Daná skutečnost byla možná důvodem, proč se Demel velmi dobře vypořádal s českým jazykem. V kvalifikační listině jmenovaného se totiž v hodnoceních za jednotlivé roky dočteme, že česky uměl slovem i písmem „dobře“ či přímo „dokonale“. Znal rovněž polský jazyk, neboť od počátku své kariéry až do sklonku 20. let působil na Těšinsku, český jazyk však ovládal lépe.

Co se týče samotné služby, Demel působil nejprve na četnické stanici v Orlové, roku 1909 byl přemístěn do Dolní Suché, kde již vykonával funkci obvodního velitele,⁸ roku 1914 pro změnu přešel do Darkova jako velitel stanice⁹ a zažil zde nelehkou situaci spojenou s počátky československo-polského sporu o Těšínsko. V březnu roku 1919 byl přeložen do Doubravy, načež v červenci roku 1920 dostal rozkaz chopit se místa okresního velitele ve Fryštátě. Svou kariéru pak Demel zakončil v čele okresního velitelství v Šumperku.

3 Jako výkonní důstojníci se označovali okresní velitelé, případně velitelé pátracích a jiných specializovaných útvarů. Vyšší stupeň hierarchie představovali správní důstojníci. Zatímco role správních důstojníků měla především administrativní a koordinační charakter, od výkonných důstojníků se očekávala osobní účast na služebních zákrocích.

4 Dle matriky zapsaný jako Otto Anton Demel.

5 Národní archiv (dále NA), fond Generální velitel četnictva (dále GVČ), kart. 108, Kvalifikační listina Oty Demela.

6 Zemský archiv Opava (dále ZA v Opavě), fond Sběrka matrik Severomoravského kraje, inv. č. 1992, sign. NJ I 22, původce: Nový Jičín, římskokat. f. ú., 1843–1883, s. 398.

7 Jmenovitě Ludmila (*1907), Erich (*1911), Anna (*1912), Oto (*1917) a Bohumil (*1919).

8 Ve Slezsku fungovala do roku 1928 obvodní četnická velitelství zahrnující vždy několik četnických stanic a spadající pod nejbližší okresní četnické velitelství.

9 *Gendarmerie Jahrbuch*, Wien 1916, s. 245. Je zajímavé, že Demel přešel z funkce obvodního velitele na velitele stanice, tedy na nižší pozici. Na první pohled se uvedená změna může zdát jako krok zpátky, nicméně Darkov byl v dané době vyhlášeným lázeňským městem v blízkosti okresního města Fryštát. V konečném důsledku lze tedy považovat Demelovu pozici v Darkově za důležitější a zodpovědnější.

Nadřízení hodnotili Demela v kvalifikačních listinách jako veselého, nadaného, upřímného, sebevědomého, ctížádostivého, iniciativního ve službě, svědomitého či horlivého. Oceňovali dále, že se chová uctivě k představeným a úřadům, taktně k obyvatelstvu a je přísný, ale spravedlivý k podřízeným. K dovednostem jmenovaného patřila jízda na kole i motocyklu, lyžování a psaní na stroji.

Své ambice Demel prokázal absolvováním kurzů v rámci dalšího vzdělávání četníků. V roce 1908 úspěšně zvládl hodnostní školu, kdy byl první mezi šesti žáky. Roku 1920 prošel informačním kurzem pro výkonné důstojníky a dále dokončil s dobrým prospěchem v březnu roku 1922 lyžařský kurz ve Smokovci na Slovensku. Demel se osvědčil také z hlediska fyzické zdatnosti. K tomu byl hodnocen jako dobrý učitel, který vedl správně své podřízené. Demelovy kvality vynikaly, jak si dokážeme dále, zejména v pátrací službě, o čemž mimo jiné vypovídá skutečnost, že se o dotyčném v závěru 20. let uvažovalo jako o kompetentní osobě, která by byla schopna vést Ústřední četnické pátrací oddělení v Praze.¹⁰

Bezesporně významným mezníkem v Demelově kariéře bylo období československo-polského sporu o Těšínsko.¹¹ Dne 26. ledna roku 1919 v době, kdy již probíhala tzv. sedmidenní válka, byl Demel v Darkově přepaden během služby polskou osmičlennou vojenskou hlídkou a odvečen do Boguszowic.¹² Dle pozdějšího záznamu v památníku četnické stanice v Darkově se Poláci na Demelovi dopustili fyzického násilí. Na druhý den se však jmenovanému „*po velkých útrapách*“ podařilo uprchnout.¹³ Později se k uvedené události vrátil také tehdejší zemský velitel ve Slezsku Josef Šustr, když v relaci pro Ministerstvo vnitra (MV) ze dne 30. listopadu 1928 poznamenal, že Demel „*vyznamenal se obzvláště za plebiscitu, byl Poláky jat, k smrti odsouzen, že uprchl popravčím*“.¹⁴ Bohužel není doloženo, že by se samotný Demel k okolnostem svého zajetí a útěku někdy vyjádřil.

Jisté zůstává, že po šťastném návratu ze zajetí Demel v Darkově dlouho nezůstal, neboť se stanice ocitla na území nově vytvořeného neutrálního pásma.¹⁵ Toho využil místostrážmistr Alois Franke a s celým zařízením stanice se (patrně z vlastní iniciativy) přesunul na polskou stranu do tamních lázní, kde zřídil stanoviště.¹⁶ Od 10. března se tedy Demel nově stal velitelem stanice v Doubravě. Také na uvedeném místě probíhající územní spor nepříjemně rezonoval. Zdejší četnictvo kupříkladu reflektovalo sociálně

10 NA, GVČ, č. kart. 108, Kvalifikační listina Oty Demela.

11 K problematice blíže viz Ivana KOLÁŘOVÁ – Ondřej KOLÁŘ, Československé četnictvo ve sporu o Těšínsko, Praha 2020.

12 Boguszowice jsou dnes součástí polského Těšína.

13 Státní okresní archiv Karviná (dále SOKA Karviná), Četnická stanice (dále ČS) Darkov, Památník.

14 dále NA, Ministerstvo vnitra – stará registratura (dále MV–SR), sign. 13/165/2, č. kart. 3955

15 Na základě Pařížského protokolu z 3. února 1919 se čs. vojsko a četnictvo muselo stáhnout z části obsazeného území, přičemž byla vytvořena čs. a polská demarkační linie. Mezi oběma čarami probíhalo asi pětikilometrové neutrální pásmo.

16 SOKA Karviná, ČS Darkov, Památník.

i politicky motivované stávky horníků na místních jámách Bettina a Eleonora.¹⁷ Dále bylo nutné vypořádat se s probíhající epidemií neštovic a odvádět nakažené za dozoru vojenské asistence do infekčních nemocnic. Četnictvo následně hlídalo domy nemocí postižených osob z obavy před rabováním. Celkem běžným jevem byly v období od března roku 1919 přechody polských ozbrojenců přes demarkační čáru spojené s útoky na obyvatele a jejich majetek.¹⁸ Nejzávažnějším incidentem se stalo přepadení Doubravy dne 26. května 1920 asi 80 polskými bojůvkáři. Během útoku došlo ke smrtelnému zranění četnického závodčího Františka Bobka. Jeho kolega závodčí František Valášek zase přišel následkem zranění o pravou nohu.¹⁹ Bojůvky se během jara 1920 uchýlovaly rovněž k cíleným přepadům četnických stanic. Nicméně brzy na to došlo k diplomatickému rozřešení celého sporu na základě usnesení z 28. července 1920, po čemž následovalo konečné rozdělení Těšínska.²⁰

V uvedené chvíli se ale již Demel nacházel v Karvinné,²¹ kam odešel na základě pověření Zemského četnického velitelství (dále ZČV) pro Slezsko ze dne 22. července, aby převzal místo okresního velitele ve Fryštátě. Za tehdejších poměrů byl ovšem Fryštát obsazen Poláky, proto Demel prozatím vykonával svou práci v Karvinné. Své převelení považoval za dočasné, přičemž jeho manželka spolu s pěti dětmi zůstala v Doubravě. Demel se následně aktivně zapojil do obsazení nově přiřknutého území na Těšínsku, když dne 6. srpna s 20 četníky zabral Dětmárovice a dne 10. srpna se 40 muži zase Fryštát. Zde po převzetí budovy četnické stanice musel konstatovat, že Poláci „*veškerý kasárenský nábytek ze stanic celého okresu do Polska odvezli a nám pouze holé stěny ponechali, pročež jsem pro podřízené stanice lůžka jakož i ložní součástky teprve soukromě obstarati musel*“. Zajištění uspokojivého noclehu pro četníky a velitele bylo proto za stávajících podmínek obtížné. Sám velitel nocoval v soukromě najatém bytě, zatímco podřízení četníci spali v místnostech určených pro šest mužů po 12 až 16 lidech.

S ohledem na výše zmíněné okolnosti čerpal Demel za měsíc září a říjen přídavek na odvelení a nocležné v celkové výši 1825 Kč,²² nicméně na uvedené příplatky by měl nárok pouze v případě dočasného odvelení. ZČV však na přímý dotaz účetní skupiny označilo v relaci z 5. března roku 1921 umístění jmenovaného jako od počátku trvalé, ačkoliv

17 Od 50. let 19. stol. až do roku 1945 nesly obě těžební jámy v prostoru Doubravy jména Bettina a Eleonora, po té byly sloučeny v důl Doubrava.

18 Kupříkladu v noci ze 12. na 13. března byl vhozen granát do oken domu bývalého starosty Jana Guziura. Naneštěstí se odrazil od rolety v okně a spadl zpátky ven, kde explodoval. SOKA Karviná, ČS Doubrava, Památník.

19 Tamtéž.

20 Obecně k politickým souvislostem sporu srov. Jaroslav VALENTA, *Česko-polské vztahy v letech 1918–1920 a Těšínské Slezsko*, Ostrava 1961. Z polské literatury viz zejména Edward DŁUGAJCZYK, *Polska konspiracja wojskowa na Śląsku Cieszyńskim w latach 1919–1920*, Katowice 2005; Marek KAMIŃSKI, *Konflikt polsko-czeski, 1918–1921*, Warszawa 2003.

21 Název Karviná se používá až od roku 1949, současná Karviná není z územně-správního hlediska totožná s původní Karvinnou.

22 MV upozornilo, že Demel měl v inkriminované době správně čerpat denní přídavek a diety za dobu odloučenosti od rodiny.

definitivní ustanovení Demela na místo okresního velitele proběhlo až 26. října 1920.²³ Demel byl proto vyzván, aby nesprávně vyplacený obnos vrátil. Dotčený následně žádal MV o prominutí náhrady částky, neboť by v opačném případě vystavil vlastní rodinu nouzi, jelikož nedisponoval úsporami a služné jen stěží stačilo na obživu rodiny. Demel argumentoval ve svůj prospěch dále tím, že vykonal velký kus práce jak při obsazení přírknutého těšínského území, tak během následujících šesti měsíců, kdy se mu podařilo zatknout 31 osob pro různé zločiny. Navíc si na začátku svého působení ve Fryštátě musel platit nejen soukromý nocleh, ale i stravování. MV Demelově prosbě nakonec nevyhovělo, nicméně povolilo splácet zmíněnou částku postupně ve lhůtě 12 měsíců.

V červenci roku 1921 se zvažovalo povýšení Demela na výkonného nadporučíka. Zemské četnické velitelství v Opavě mělo vůči danému kroku jisté výhrady vztahující se k údajnému (blíže nespecifikovanému) nekorektnímu jednání dotyčného, které je prý ve Slezsku natolik známo, že v očích veřejnosti snižovalo potřebnou vážnost důstojníka. Proto ZČV navrhlo povýšit Demela a zároveň jej přemístit jinam. Generální velitel četnictva Karel Vyčítal se zabýval danou záležitostí podrobněji, a když osobně 4. září 1921 navštívil Fryštát, získal na Demela osobní reference od okresního hejtmána. Ten se vyjádřil o okresním veliteli, že se těší „*vážnosti i oblibě občanstva a svou úplnou znalostí všech poměrů koná [...] vskutku nejlepší služby v tomto důležitém pohraničním okresu*“. Ostatně také slezská zemská vláda žádala ponechání Demela ve Fryštátě. Navíc Demelovo obvinění z porušení stavovské cti prošetřil disciplinární výbor pro četnické důstojníky v Brně, který jej osvobodil, což podle Vyčítala stačilo k tomu „*aby umlkly námitky jednotlivců, hlavně jeho dřívějších kamarádů*“. Generální velitel se ve své zprávě adresované na MV 18. září tedy postavil za ponechání Demela ve Fryštátě a jeho povýšení. Neopomněl rovněž připomenout osobní poměry jmenovaného, pro kterého by s ohledem na péči o pět nezaopatřených dětí jakékoliv stěhování bylo značnou komplikací.

Ota Demel navzdory výše zmíněným komplikacím tedy roku 1921 nakonec dosáhl povýšení na výkonného nadporučíka a dál pokračoval v práci jako okresní velitel ve Fryštátě. Demelova činnost v následujících letech byla nadřizenými hodnocena jako velmi záslužná, což se projevilo mimo jiné na zisku několika pochval a vyznamenání. Roku 1921 obdržel pochvalné vysvědčení od ZČV za neúnavnou horlivost a pílí při vypátrání pachatelů krádeže a zajištění větší části lupy, o rok později utřil pro změnu pochvalný dekret GVČ za „*namáhavé, důvtipné a horlivé pátrání po pachateli loupežné krádeže na berním úřadě ve Fryštátě a jeho usvědčení*“.²⁴

23 Pravděpodobně se čekalo na konečný odchod předchůdce ve funkci kpt. Josefa Peluhu, který stál v čele okresního velitelství již v době první světové války. Jmenovaný prakticky ani nemohl vykonávat svou činnost, neboť oblast spadající v uvedené době pod okresní velitelství Fryštát byla v rukou Poláků. (*Kalendář československého četnictva pro rok 1920*, Praha 1920, s. 143). Je velmi pravděpodobné, že ve chvíli, kdy došlo v červenci 1920 k rozhodnutí o definitivním rozdělení Těšínska a bylo tedy jasné, že podstatná část okresu Fryštát včetně města se vrátí do čs. rukou, vyvstala potřeba najít za zřejmě dosluhujícího Peluhu adekvátní náhradu schopnou zajistit pořádek na tomto exponovaném území.

24 NA, MV–SR, sign. 13/165/2, č. kart. 3955.

V letech 1921–1923 došlo nejen na Fryštátsku k nárůstu kriminality,²⁵ přičemž na vině byly především lupičské skupiny rekrutující se na území Polska a pronikající na čs. území. Muži navyklí v době první světové války a sporu o Těšínsko, případně též během polsko-německých konfliktů v Horním Slezsku, bojovat se zbraní v ruce si nedokázali po urovnání poměrů najít stabilní zaměstnání a začlenit se do civilního života, a tak přirozeně pokračovali v tom, co provozovali dříve.²⁶ Odehrávaly se přepadení, krádeže i vraždy. Kupříkladu v říjnu roku 1922 byla dopadena čtrnáctičlenná skupina, která se dopustila loupeží v Koukolné, Skřečoňi, Loukách a Fryštátě. Při pronásledování neváhali tito muži použít ruční granáty. Členové uvedeného uskupení byli následně odsouzeni k mnohaletému těžkému vězení.²⁷

Situace dospěla tak daleko, že zemská správa politická nařídila zesílit četnictvo ve východní části Slezska o 100 mužů, přičemž konkrétně 20 četníků se soustředilo do Karvinné a 15 příslušníků do Fryštátu.²⁸ Posily pobývaly na místě až do konce února 1923, přičemž někteří muži pak zůstali dlouhodobě zařazení na stanicích v rámci revíru. Situace se postupně stabilizovala mimo jiné také díky úspěšnému zatýkání a trestání provinilců.²⁹

Demel roku 1924 obdržel další dvě vyznamenání. Prezident francouzské republiky mu věnoval čestnou zlatou francouzskou medaili za vykonávání „*bezpečnostní služby při cestě maršála Foch*“ z Prahy na Slovensko konané v květnu roku 1923³⁰ a ministerstvo národní obrany předalo Demelovi Československý válečný kříž jako „*vyjádření vděčnosti národa za oběti přinesené v boji za osvobození Těšínska*“.³¹

Z pozice okresního velitele Demel vykonával vedle klasických povinností také méně obvyklé reprezentační a administrativní úkoly. Roku 1924 se stal členem komise pro odevzdání hranice orgánům bezpečnosti na základě usnesení „Čsl. delegace mezinárodní komise pro stanovení hranic čsl. polských“. V rámci zmíněné funkce překročil 18. června 1924 státní hranici a byl přítomen sepsání předacích protokolů v Českém Těšíně.³²

25 Problém velké kriminality se v dané době řešil na celém území ostravsko-karvinského uhelného revíru. Na dané téma se množily stížnosti obyvatel a celá záležitost se intenzivně řešila na úrovni politických a bezpečnostních úřadů. NA, MV–SR, kart. 475, sign. 18/2/14.

26 Obecněji k dopadům první světové války na násilnou kriminalitu v českých zemích srov. Ota KONRÁD – Rudolf KUČERA, *Cesty z apokalypsy: fyzické násilí v pádu a obnově střední Evropy 1914–1922*, Praha 2018. Blíže k dopadům hornoslezských konfliktů na československém území viz I. KOLÁŘOVÁ – O. KOLÁŘ, *K bezpečnostním dopadům hornoslezských povstání v československém pohraničí v letech 1920–1922*, Těšínsko 64, 2021, č. 1, s. 41–54.

27 SOKA Karviná, ČS Fryštát, Památník.

28 NA, MV–SR, sign. 18/2/14, č. kart. 475.

29 SOKA Karviná, ČS Karviná, Památník.

30 Ferdinand Foch (1851–1929), francouzský vojevůdce, vrchní velitel dohodových armád na západní frontě v době první světové války. K jeho návštěvě v ČSR viz Jiří KOTYK, *Maršál Ferdinand Foch v Pardubicích 16. května 1923*, in: Zprávy klubu přátel Pardubicka 39, 2004, č. 79–8, s. 204–209; *Maršál Foch v Praze*, Lidové noviny, č. 240, 15. 5. 1923, s. 2; *Maršál Foch na Slovensku*, Lidové noviny, č. 246, 18. 5. 1923, s. 2.

31 NA, MV–SR, sign. 13/165/2, č. kart. 3955.

32 Delimitace československo-polské hranice byla ukončena v únoru 1924 a zachycena v protokolu z 29. dubna 1924.

Už zde bylo zmíněno, že Demel si velmi dobře počínal v pátrací službě, kdy se mu dařilo při řešení různých krádeží. Závažným problémem se v dané době stávalo odcizování jízdních kol, k němuž v kosmopolitním průmyslovém regionu docházelo prakticky dennodenně. Jakožto levný dopravní prostředek byla kola hojně používána, a to především dělníky a střední vrstvou obyvatel. Bezpečnostní orgány ovšem nedisponovaly vhodnými pátracími pomůckami, které by jim pomohly v identifikaci ztracených kol. Přitom četníci či policisté na ulici, před hostinci či obchody, při domovních prohlídkách či v továrnách pravidelně potkávali množství kol, aniž by mohli zjistit, zda se nejedná o hledané odcizené bicykly.

Demel proto z vlastní iniciativy s povolením ZČV ze dne 25. září 1925 zavedl u Okresního četnického velitelství ve Fryštátě „*Evidenci odcizených a nalezených jízdních kol*“, tedy veškerých kol ukradených od r. 1920 ve Slezsku, v obvodě exponovaného četnického štábního důstojníka v Moravské Ostravě a v okrese Čadca na Slovensku. Každé uloupené, anebo objevené kolo tak dostalo evidenční lístek a byla pořízena registratura. Na daném základně následně vznikl přehledný seznam odcizených kol podle výrobních značek a továrních čísel. Celkové soupisy se množily tiskem, aby každý četník ve službě disponoval malým kapesním seznamem. Dle souhrnné relace Četnického oddělení ve Slezské Ostravě ze dne 4. prosince 1926 obsahovala evidence na konci řečeného roku 1098 odcizených kol. U 503 případů se věděly značky i tovární čísla kol, u 457 byly známy jen značky a nakonec u 138 kol jmenované údaje úplně chyběly. Kompletní seznamy zasílalo Okresní četnické velitelství ve Fryštátě celkem na 389 stanic a 16 policejních úřadů. Na jmenovaná místa se zasílaly rovněž doplňky k hlavnímu seznamu obsahující údaje o nově uloupených kolech či o nalezených bicyklech bez známého majitele. K datu citované zprávy již existovalo deset dodatků. Dohromady bylo vytvořeno 4500 ks kopií malého seznamu.

Během roku bylo na základě daného systému vypátráno 127 kol, přičemž se vyřizovaly nejen úřední, ale i soukromé podněty stran ztracených kol. Leckdy byly úspěšně uzavřeny i tři či čtyři roky staré případy, někdy se také podařilo kola vypátrat několik set kilometrů od místa krádeže. Například kolo zmizelé ve Fryštátě se našlo až v Rakově (okres Čadca). V registratuře byly vedeny všechny továrny v republice vyrábějící kola včetně značek. Bezpečnostní orgány tak zasílaly továrnám dotazy, kdo si u nich předmětné kolo koupil, pokud nebyl znám majitel zajištěného dopravního prostředku. Souhrnný přehled nejednou napomohl také k vypátrání pachatelů jiných trestních činů. Kupříkladu v noci na 3. listopadu 1926 se neznámí pachatelé vloupali v Brumovicích na Krnovsku do tří obchodů, odkud odcizili různé věci v ceně několika tisíc korun, mj. jízdní kolo zn. Görike. Tamní četnická stanice proto vyhotovila příslušný evidenční lístek, díky němuž o několik dní později, když četnická hlídka ve Frýdlantu zadržela Antonína Filipčička ze Skřečoně a zabavila mu kolo, bylo možné ověřit, že onen bicykl pochází z krádeže v Brumovicích. Filipčičk byl tedy usvědčen nejen z odcizení předmětného dopravního prostředku, ale zároveň z účasti na výše zmíněné loupeži. Není bez zajímavosti, že z krádeže jednoho kola ve Fryštátě byl na základě evidence usvědčen mezi jinými také kontrolor polské

důchodkové kontroly v Lublinci (dnes Lubliniec v jižním Polsku, dříve polsky Lubin nebo Lublin, německy Lublinitz, občas počeštěně Lublinec).

Za povšimnutí stojí dále skutečnost, že Demel veškeré náklady spojené se zavedením výše popsané evidence hradil sám z vlastních peněz. Pořídil totiž papír na evidenční lístky a doplňky, voskovaný papír pro rozmnožování dodatků, mapy na jednotlivé značky, obaly a celou registraturu (kancelářskou skříň pro ukládání dokumentů) pro založení došlých evidenčních lístků. Vynaložený obnos ve výši 300 Kč se dotyčnému naštěstí vrátil formou odměny 500 Kč spojené s pochvalou MV z roku 1927 za „*zvláště iniciativní a úspěšné řízení i vykonávání bezpečnostní služby, jmenovitě v oboru krádeží kol*“.³³

Navzdory nezpochybnitelným úspěchům byl Demel během své kariéry nejednou terčem anonymních udání. Roku 1925 zaregistrovalo ZČV pro Slezsko dvě nepodepsané stížnosti reagující na uskutečněné restriktce v početním stavu četnictva, jež vedly k propuštění některých důstojníků německé národnosti.³⁴ Předmětem kritiky se stal fakt, že na rozdíl od jiných „Němců“ Demel zůstal v aktivní službě. Výše zmíněná udání mimo jiné vinila Demela zejména z opilství a častých návštěv hospod. V relaci adresované na GVC dne 26. listopadu 1925 se zemský velitel Josef Šustr proto na základě šetření vyjádřil stran Demelova chování a činnosti. K osobnímu životu jmenovaného Šustr podotkl, že by si přál, „*aby všichni naši Němci byli po něm*“. Své děti Demel již v době monarchie posílal do českých škol a jeho česká manželka se ve Fryštátě připojila k dámám, „*kteřé vedou matiční českých ruch osobním a vlasteneckým zasahováním*“. Co se týče samotné služební činnosti Demel, dle názoru zemského velitele, „*skutečně zastíňuje svými početnými a znamenitými úspěchy všechny důstojníky výkonné, které jsem vůbec v Čechách a ve Slezsku viděl*“.

Demela se zastal také přednosta okresní politické správy ve Fryštátě Jaroslav Haering, který v té době již působil ve funkci přes pět let. Šustr Haeringa konfrontoval s celým zněním anonymního dopisu a přednosta žádná přednesená obvinění nepotvrdil. Dle jeho názoru se Demel nikdy nekompromitoval opilstvím. Sám Demel obhajoval své návštěvy lokálů nutností získávat informace v rámci pátrání od různých lidí. Šustr dále ocenil, že nadporučík má ve služebním obvodu spoustu známých, což prospívá službě.³⁵

Ač přesné znění anonymních dopisů nemáme bohužel k dispozici, vysvítá z nich, že Demelovi bylo rovněž vyčítáno použití zbraně během zatýkání hledaného zločince Josefa Jurnosta skrývajícího se v domku své matky v Loukách dne 22. listopadu 1924. Zárok vyústil v přestřelku, při níž Jurnost dvěma ranami zranil strážmistra Jana Vavrečku do prsou,³⁶ načež se v bezvýhodné situaci sám zastřelil. Jurnostova matka však ze synovy smrti obvinila zasahující četníky v čele s Demelem.³⁷ Jmenovaný sice na pachatele vystřelil,

33 NA, MV–SR, sign. 13/165/2, č. kart. 3955.

34 K problematice tzv. restriktcí četnictva v polovině 20. let srov. I. KOLÁŘOVÁ – O. KOLÁŘ, *Sociální postavení příslušníků československého četnictva 1918–1939*, Český časopis historický 113, 2015, č. 1, s. 76–96.

35 NA, GVC, sign. 556 dův./1925, č. kart. 19.

36 Jan Vavrečka utrpěl kvůli těžkému zranění trvalé následky, proto k 1. prosinci 1925 odešel do výslužby.

37 Na adresu četníků prohlásila: „*Pieroní, už jste ho zabili*.“ Zřejmě také pohotově odklidila hned po sebevražděném aktu předmětnou zbraň, která následně na místě činu chyběla. NA, MV–SR, sign. 18/15/3, č. kart. 477.

ale, jak se prokázalo při vyšetřování, minul. Šetření také potvrdilo, že kulka, jež Jurnosta usmrtila, nepocházela z četnické zbraně. Ačkoliv tedy byla potvrzena Demelova nevina stran Jurnostovy smrti, mohla se mezi lidmi na popud Jurnostovy matky uvedená falešná informace snadno rozšířit.³⁸

Nadporučík opakovaně čelil invektivám kvůli svému německému původu. Národnostní příslušnost dotyčného nebyla po chuti zejména českým nacionálně orientovaným aktivistům. A netýkalo se to pouze Demela, ale rovněž i jiných německých četníků. Slezská odbočka Národní rady československé žádala dne 16. prosince roku 1927 ZČV pro Slezsko o to, aby byli z národnostních důvodů z Fryštátu převeleni jednak nadporučík výkonný Demel, jednak vrchní strážmistr Josef Tinz³⁹ a strážmistr Emil Kaps.⁴⁰ ZČV ovšem nechtělo přistoupit na zmíněný požadavek, jelikož scházelo jakékoli konkrétní odůvodnění pro přemístění, které nebylo žádoucí ani z praktického služebního hlediska. Pravděpodobně se text zmíněné žádosti o přemístění německých četníků opíral o údajný rozkaz ZČV ustanovující, že „*četníci německé národnosti nesmějí býti trvale používáni v tzv. smíšeném území*“. ZČV na přímý dotaz MV z 2. prosince ovšem popřelo existenci takového nařízení.⁴¹

Zemský velitel Šustr se v uvedeném případě zcela postavil za Demela, neboť v relaci pro GVČ dne 20. prosince hlásil, že „*Ota Demel jest ve Slezsku nejlepším výkonným důstojníkem, pokud se týče služby pátrací [...] Jeho choť je Češka, uvědomělá, velmi činná. Kdybych jej přemístil, utrpělo by češství ve Fryštátě opravdu úhonu*“. Šustr dále pokračoval v hodnocení Demelova chování a činnosti: „*Demel nevystupuje nikdy národnostně německy; je to četník skrz na skrz. Má mnoho nepřátel, poněvadž je ve službě bezohledný. Chef služebního úřadu [míněn okresní hejtman, pozn. aut.] nemůže si jej dosti vynachváliti*.“⁴²

Demelovo úspěšné působení ve Fryštátě nakonec přetnul až veřejný incident, jenž se odehrál 29. září roku 1928. Demelova žena v domnění, že její manžel udržuje milostný poměr se ženou horníka Jana Šimurdy, ztropila před Šimurdovým domem v okamžiku, kdy Demel dlel uvnitř, velký povyk, který se neobešel bez pozornosti lidí. Hlasitě se totiž dožadovala vstupu dovnitř, který jí nebyl umožněn. Následně vytloukla násadou od koštyče skleněné tabulky ve dveřích, pročež vyšel Demel, který ji uklidnil a poslal domů. Sám se pak vydal za Šimurdou do práce, patrně aby jej informoval o situaci. S vlastní ženou se Demel potkal doma až druhý den, o události spolu ale prý již nemluvili.

38 NA, MV–SR, sign. 18/15/3, č. kart. 477.

39 Tinz pracoval jako zástupce velitele stanice ve Fryštátě. Dle výroku zemského velitele byl politováníhodný, jelikož neměl „*talentu k řečím*“. Podle Šustrova úsudku čekal jmenovaný pouze na zvýšení četnického přídávku, aby mohl od četnictva sám odejít. NA, GVČ, sign. 844/27, č. kart. 25.

40 Šustr hodnotil Kapse jak řádného gážístu, proto neviděl pro jakékoli přemístění důvod.

41 Nutno doplnit, že území okresu Fryštát bylo v předmětné době sice většinou české, ale nacházela se zde také početná polská a německá menšina. Podle sčítání lidu z roku 1930 se jednalo o 87 999 obyvatel československé, 34 545 polské a 11 188 německé národnosti.

42 Tamtéž.

Na uvedený výstup upozornil MV pisatel anonymního dopisu, který vinil Demela nejen z udržování důvěrného styku s Šimurdovou ženou, ale také z popíjení alkoholu na veřejných místech a zanedbávání vlastní rodiny, zejména z finančního hlediska. Ministerstvo vnitra pověřilo ZČV pro Slezsko, aby celý případ náležitě prošetřilo, neboť veřejné propírání incidentu podřývalo autoritu četnictva. ZČV navíc krátce poté obdrželo šest anonymních udání podobného obsahu, tudíž bylo potřeba zjistit, kdo byl autorem zmíněných psaní. Událost neunikla ani pozornosti veřejného tisku, a to i mimo region.⁴³ Jak odhalilo vyšetřování, dotčené anonymy byly všechny po obsahové stránce více méně totožné a především žádaly, aby byl Demel přemístěn z Fryštátu. Předpokládala se tedy osobní motivace pisatele.

Nadporučík na svou obranu vysvětloval, že se s Šimurdovými zná již z dob svého působení v Darkově. Jana Šimurdu označil dokonce za svého nejlepšího konfidenta. Proto navštěvoval Demel zmíněnou rodinu pravidelně několikrát do měsíce a udržoval s nimi čistě přátelský styk, zároveň od Šimurdy sbíral informace o náladách mezi dělnictvem. Odmítal tedy nařčení z provozování pitek a udržování milostného poměru se Šimurdovou.

Zároveň se Demel vyjádřil také k psychologickému stavu své manželky, která dle lékařského potvrzení trpěla osm let „*těžkou hysterií, hraničící na sadismus, kterážto nemoc se v poslední době stupňovala k nesenášlivosti a pro rodinu k nesnesitelnosti, ježto trýzní s jejími výmysly chorého mozku nejen mne, nýbrž také celou rodinu, obzvláště nejstarší 22 letou dceru*“. Jmenovaný si obzvláště stěžoval na manželčinu chorobnou žárlivost. Ta způsobila, že dotyčná podezírala každou ženu v blízkém okolí rodiny z milostného poměru vůči manželovi, a to dokonce své vlastní čtyři vdané sestry nebo choť Demelova bratra. Proto se s ní její rodina již několik let nestýkala.

Ve spojitosti s skutečným výstupem se objevilo ať už v tisku, anebo v anonytech několik nepřesných či nepravdivých informací, které probíhající šetření zahrnující rovněž výpověď Demela uvedlo na pravou míru. Svědky incidentu se měli stát nejen úředníci z ředitelství Báňské a hutní společnosti, ale také zástup lidu v počtu údajně až 300 osob. Realita však byla jiná. Šimurdův dům se nacházel na okraji kolonie, takže v inkriminované době incidentu přihlíželo nanejvýš 20 až 50 jedinců, většinou se jednalo o ženy a děti. Jelikož byla sobota, nebyli přítomni ani úředníci. Demel se rovněž ohradil vůči tvrzení, že na něj z davu bylo pokřikováno „*kurvior*“, neboť by si to dle jeho slov nikdo z kolonie vůči němu nedovolil. Nadporučík dále vyvracel obvinění, že nepečuje dobře o svou rodinu a argumentoval, že většinu gáže odevzdával na domácnost manželce. Jako abstinent a nekuřák podle svých slov k životu mnoho nepotřeboval.⁴⁴

Demel se domníval, že celá akce s anonymními dopisy byla namířena vůči jeho osobě ze strany některých „četníků horší kvality“, kteří, jak situaci komentoval sám nadporučík, se nesrovnali s Demelovým přísným dohledem, jenž vylučoval jakékoliv

43 Jeden článek o kauze vyšel v brněnském časopise Ruch dne 27. října 1928. NA, GVČ, sign. 1153 dův/1928, č. kart. 28.

44 NA Praha, MV–SR, sign. 18/15/3, č. kart. 477.

porušování služebních povinností či poklesky ve službě. Obsah i forma dopisů včetně některých slovních obrátů a výrazů odpovídaly četnické provenienci. Důvěrný zdroj navíc nadporučíkovi sdělil, že se anonymní pisatelé patrně spojili se dvěma policejními strážníky z Karvinné, které Demel roku 1927 udal za zneužití úřední moci. Dotčení tehdy obdrželi od soudu tři měsíce těžkého žaláře, ovšem podmíněně na dva roky.⁴⁵

Případ bezesporu podkopával Demelovu autoritu, nicméně do všeobecného podvědomí se příliš nedostal, ač pisatelé anonymů tvrdili opak. Kapitán František Bařka, velitel Četnického oddělení ve Fryštátě, otázku závažnosti kauzy z pohledu veřejného mínění shrnul jedinou větou: „*Příběh, jakož i udánlivý poměr npor. výk. Demela byl nějaký čas po výstupu v kolonii sice odsuzován, upadl však v krátké době v zapomenutí.*“ Demel poukazoval také na skutečnost, že o incidentu nevěděli ani předáci různých spolků a politických stran z okolí, ani okresní hejtman. Ve prospěch nadporučíka ohledně jeho chování a zásluh se vyjádřili rovněž někteří veřejní činitelé. Jednalo se už tradičně o přednostu okresní správy politické Haeringa a dále pak o strojního dozorce Josefa Sekeru či Václava Krejčího, účetního Jámy Bettiny a náčelníka jednoty Sokola. Oba posledně jmenovaní znali Demela již z doby jeho působení v Doubravě. Všichni dotčení rovněž vyvraceli tvrzení anonymů, že se Demel opíjel na veřejnosti.

Podstatu kauzy vystihl vcelku trefně kapitán Bařka: „*Výstup, jenž dal nepřátelům npor. výk. Demela dávno vítaný podnět k vystoupení proti němu zavinila jediné jeho manželka, jsouc až hystericky žárliva. Nebýti toho, nezmínil by se nikdo o poměru npor. výk. Demela k rodině Šimurdovic, tak – jako tomu bylo i v letech dřívějších, kdy jeho návštěvy v kolonii byly všeobecně známy.*“ Ostatně incident jako takový se přirozeně dotkl také manželů Šimurdových, jejichž rodinné poměry se staly předmětem šetření. Bylo zjištěno, že rodina žije spořádaně a je dobře finančně zajištěna. Sám Šimurda nekouřil a téměř nepil, což mezi horníky bylo výjimečné. Veškeré pomluvy směřující vůči Šimurdovým včetně existence zmiňované milostné aféry byly tedy patrně výmyslem závistivců. Manželé se proto rozhodli hájit svou čest tím, že Demelovu ženu stíhali soudní cestou, přičemž dotčná se s nimi snažila vyrovnat mimosoudně. Jak uvedená kauza nakonec dopadla, není bohužel známo.

ZČV v Opavě navrhlo v souladu s názorem kapitána Bařky celý spis o Demelově případu založit ad acta kromě anonymních dopisů, poněvadž nadále trvala snaha jejich pisatele odhalit. Dále bylo doporučeno nadporučíka nepřemísťovat, poněvadž by to znamenalo „*vítězství živlů temných, anonymitou skrytých, holedbajících se však motivy morálky, na Ostravsku opravdu řídké*“. Nicméně GVČ v Praze bylo dle relace z 3. ledna 1929 jiného názoru. Vyvstala totiž obava, že by se obdobný výstup mohl opakovat či

⁴⁵ Obecní strážníci Václav Bartů a Eduard Waniek (též Vaněk) se v polovině prosince roku 1927 dopustili závažného činu, když zatklí Jana Cichého z Albrechtic, na němž se při odvádění do Karvinné dopustili i fyzického násilí. Daný skutek, pomineme-li napadení, byl zcela neoprávněný, neboť strážníci zasahovali zcela mimo svůj obvod, čímž překročili své kompetence na úkor četnictva, pod jehož dohled Albrechtice spadaly. Soudní rozsudek ovšem neznamenal konec jejich kariéry u obecní policie v Karvinné, a jak vyplývá z korespondence tamního okresního policejního komisařství, v říjnu roku 1928 oba stále sloužili. ZA v Opavě, fond Policejní ředitelství v Moravské Ostravě, inv. č. 4499, sign. 2/94, č. kart. 330.

dokonce stupňovat. A tak nakonec došlo k přemístění nadporučíka Demela do Šumperku někdy v průběhu roku 1929.⁴⁶

Zbytek své aktivní četnické služby pak tedy Demel strávil jako okresní velitel v Šumperku. Také uvedené údobí jeho života provázely komplikace. Psychické onemocnění Demelovy ženy totiž znamenalo velkou zátěž nejen pro rodinné vztahy, ale i pro finance. Nadporučík byl nucen dne 2. září 1930 požádat MV o vyplacení zálohy na služné ve výši 5000 Kč. V písemné prosbě Demel popsal svou aktuální životní situaci, kterou významně ovlivnila skutečnost, že se v dané chvíli staral o čtyři nezaopatřené děti ve věku 11 až 19 let. Nejmladší dva chlapci Oto (13 let) a Bohumil (11 let) navštěvovali měšťanskou školu s českým vyučovacím jazykem. Nejstarší syn Erich (18 let) se vyučil svrškařem (krejčím) a mladší dcera Anna (17 let) modistkou, nicméně chlapec nenašel práci a dívka vydělávala málo, takže Demel oba podporoval. Jediné dítě nevyžadující péči byla nejstarší dcera, která se provdala v únoru 1930 za úředníka vítkovických závodů Kračmara. Za tím účelem ovšem bylo nutné pořídit výbavu a přispět na nákup nábytku částkou 5000 Kč, na což si nadporučík musel vypůjčit.

Během léta roku 1929 se navíc zhoršila manželčina psychická choroba. Na vině bylo zřejmě dočasné odloučení Demela od rodiny v důsledku přeložení do Šumperku, kde si okresní velitel musel nejprve zajistit zázemí, než přestěhoval celou rodinu. Na doporučení lékaře proto nastoupila manželka do léčebného ústavu ve Velkých Losinách. Léčebný fond v Praze sice přispěl nepatrnou částkou na lázeňskou proceduru, nicméně další náklady spojené se stravováním a ubytováním nehradil stejně jako mimořádné léčebné úkony, a tak se Demelova rodina dostala do tíživé finanční situace.

Obtíže s financemi celkově nebyly pro rodinu nic nového, neboť po celou dobu onemocnění ženy hradil Demel léky, preparáty a zdravotní úkony ze svých peněz. Nyní se však situace zhoršila pod tíhou dalších budoucích finančních výdajů. Ženu čekalo léčení v sanatoriu v Gräfenbergu (Lázně Jeseník) vyžadující další peníze, navíc bylo nutné na zimu obstarat uhlí, a to vše ve chvíli, kdy Demelovy dluhy přesahovaly částku 10 000 Kč. Nadporučík se snažil své poměry řešit žádostí o bezúročnou půjčku u Masarykova četnického vzdělávacího a podpůrného fondu, což bylo zamítnuto. Nicméně nakonec dostal alespoň podporu ve výši 1000 Kč.

Četnické oddělení ve Frývaldově (Jeseníku), stejně jako ZČV v Brně prosbu žadatele podpořilo s tím, že se suma bude na Demelův návrh splácet měsíčně po 200 Kč. Ministerstvo vnitra po předložení dokladů prokazujících finanční tíseň jmenovaného povolilo vyplatit zálohu na služné ve výši 2600 Kč. Částka byla určena na úhradu výloh spojených s léčením manželky, nicméně její vyplacení se podmínilo písemným souhlasným prohlášením Anny Demelové, že v případě manželova úmrtí budou zbývající splátky uhrazeny z jejích zaopatřovacích požitků. Dotyčná ovšem odmítla připravený dokument podepsat. Záležitost tedy nakonec vyřešilo použití pojistné smlouvy uzavřené ve prospěch Demelovy dcery Anny, jež svým podpisem stvrdila, že v případě potřeby budou zbývající splátky zálohy kryty z pojistky.

⁴⁶ NA Praha, MV–SR, sign. 18/15/3, č. kart. 477.

Obstrukce, které Demelova žena kladla během vyřizování výše zmíněné zálohy, patrně vedle dlouholetého psychického onemocnění přispěly k rozhodnutí ukončit roku 1932 společné manželství rozvodem. Bohužel úřední dokumenty nevypovídají nic o tom, kdo inicioval rozchod a proč. Demelova bývalá manželka zemřela brzy poté, roku 1934. V té době se již nadporučíkova kariéra chýlila ke svému konci, neboť se objevily zdravotní problémy ve formě vysokého krevního tlaku a arteriosklerózy. Superarbitrační řízení proběhlo 17. srpna 1935, přičemž penzijní dekret Demel obdržel 25. října.⁴⁷

O Demelových osudech po penzionování se bohužel podařilo nalézt jen velmi útržkovité údaje. V Šumperku s ním žila dcera Anna, která se živila jako modistka a roku 1936 se přestěhovala do Drahotuš, kde se provdala za rotmistra československé armády Jana Vlčka. Syn Erich odešel roku 1933 na Slovensko, ale na přelomu let 1936 a 1937 opět pobýval v Šumperku. Jako adresu po jeho opětovném odstěhování šumperská kartotéka obyvatel uvádí pouze „*Johanstadt*“.⁴⁸ Zůstává otázkou, zda šlo o předměstí Drážďan jménem Johannstadt, nebo došlo ke zkomolení či poněmčení názvu nějaké lokality v ČSR.

Samotný Ota Demel po ukončení četnické služby nadále žil v Šumperku, odkud se krátce po německém záboru pohraničí, 16. listopadu 1938, odstěhoval do „*Petersdorfu*“.⁴⁹ Daný název v němčině se v té době používal pro vícero lokalit v českých zemích. Jednou z nich byl Petrov nad Desnou na Šumpersku. Pozdější kartotéky obyvatel šumperského okresu z doby okupace ale Demelovo jméno nezmiňují. V úvahu by přicházelo rovněž Vražné (německy Gross Petersdorf) ležící v blízkosti Demelova rodiště. Danou hypotézu ale archivní prameny nedokládají. Lze usuzovat, že se stárnoucí Demel nakonec uchýlil k některému ze svých potomků. Stav pramenné základny však dosud neumožnil zjistit více.

Životní příběh Oty Demela v řadě ohledů představoval „klasickou“ kariéru výkonného důstojníka četnictva. V několika ohledech se však značně vymykal. Především proto, že se Demel jako „Němec“ (byť patrně národnostně nevyhraněný) dokázal dlouhodobě uplatnit na exponované velitelské pozici ve většinově českém okrese, navíc na neklidném území průmyslového a multietnického Těšínska. Jeho ponechání ve Fryštátě navzdory stížnostem českých národoveckých spolků i anonymních kritiků svědčí o důvěře nadřízených a o mimořádných schopnostech jmenovaného důstojníka. Ty Demel ostatně prokázal při řadě služebních zákroků proti organizovaným zločineckým skupinám i zlodějům jízdních kol. Osvědčil se také po přeložení do Šumperku.⁵⁰ Navzdory tomu, že jeho výsledky byly opakovaně oceňovány nadřízenými, na vyšší velitelské pozice nikdy nedosáhl. Možná jej v tomto směru limitovaly i problematické rodinné poměry. Do výslužby Ota Demel odešel v době nastupujícího nacismu, takže byl ušetřen náročných úkolů, jež četnictvo čekaly ve druhé polovině 30. let.

47 NA, MV–SR, kart. 3955. sign. 13/165/2.

48 SOkA Šumperk, Archiv města Šumperk, inv. č. 2789, kartotéka 4.

49 Tamtéž.

50 V roce 1934 pátral po lupičské bandě pod vedením Karla Heinische, která již tři roky řádila v okresech Šumperk a Frývaldov. *Zbojnická tlupa Heinischova. Pátrá se po úkrytu postřeleného vůdce*, Lidové noviny, č. 585, 20. 11. 1934, s. 1.

Demelův případ zároveň názorně ilustruje složitou provázanost služebního a osobního života příslušníků četnictva, kdy se nesrovnalosti v rodině stávaly předmětem kritiky veřejnosti a také zásahů ze strany nadřízených. V Demelově případě komplikovaná rodinná situace vedla k nucené změně služebního zařazení. Dochované prameny bohužel nedovolují blíže specifikovat Demelovy osudy po odchodu do výslužby.

Ota Demel: Example of Career of Gendarmerie Commissioned Officer in interwar Silesia (Summary)

Ota (Otto) Demel (born. 1880) came from German-speaking family from ethnically-mixed North Moravian territory. As an Austro-Hungarian gendarm, he served in the area of Ostrava-Karviná Coal Basin before and during the Great War. After the creation of Czechoslovakia in 1918, he remained in state service and took part in border conflict with Poland in 1918–1920. After division of the disputed territory, he was appointed district commander of gendarmerie in Fryštát. In this position, he dealt with the wave of criminality in early 1920s. He was acknowledged for developing a system to prevent bicycle thefts and for fighting organised groups of robbers.

However, Demel also faced several complaints, usually related to his German origin. Although no allegations against him were confirmed, he was subsequently transferred to Šumperk in 1929 in order to avoid further conflicts with his critics in Fryštát. He retired in 1935. The last known record about Ota Demel came from Autumn 1938, when he moved from Šumperk shortly after Nazi occupation of Czechoslovak borderland. Unfortunately, no records about his life during and after World War II were not discovered yet.

Mgr. Ivana Kolářová
Slezské zemské muzeum
kolarova@szm.cz